

*Весінній
передзвін*

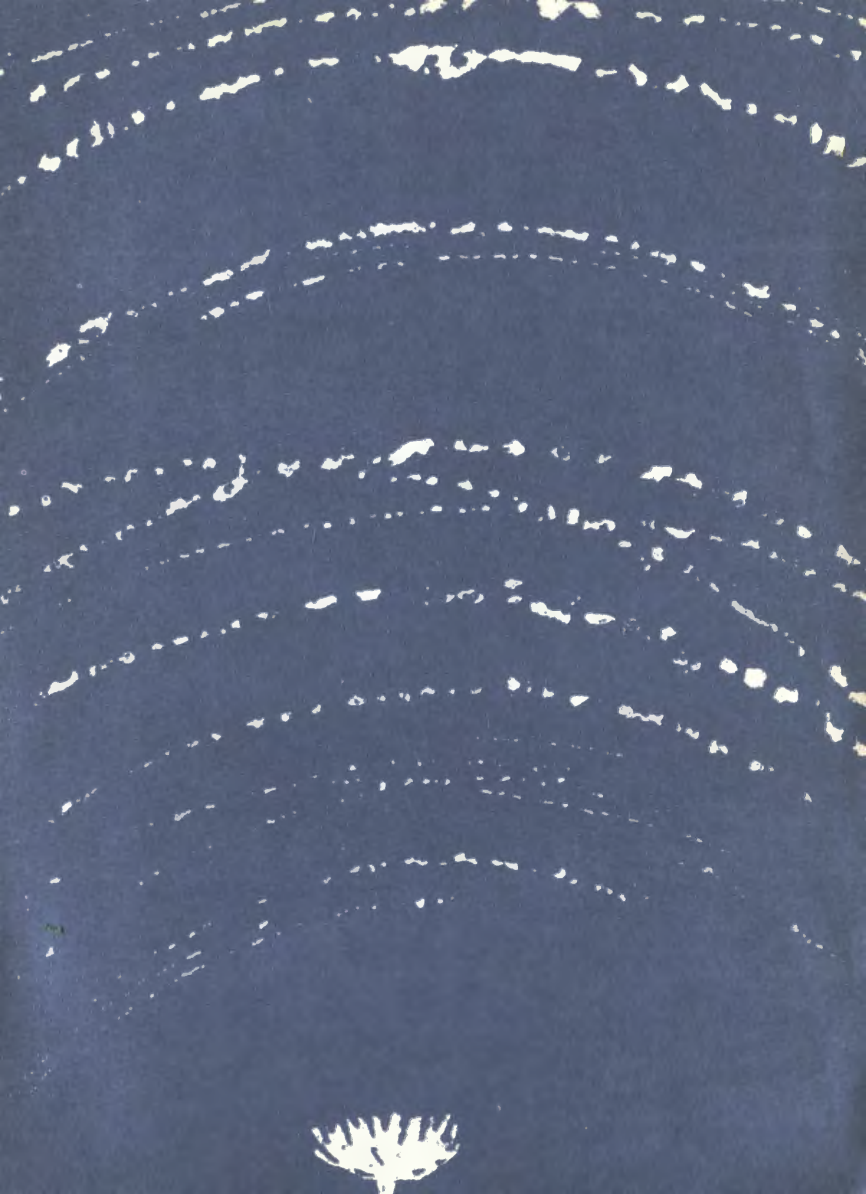
ВІКТОР ГАЙНИЙ

diasporiana.org.ua

Відомий актор УНТ в Пряшеві, драматург та автор поки що єдиної збірки поезій «Шумлять Бескиди» (1959), після півдруга десятка років знову повертається до поетичної творчості, пропонуючи читачам нову збірку поезій.

Чистий ліричний голос серед чарівної карпатської природи звучить в цих поезіях зворушливо, закликаючи до внутрішньої рівноваги і чесної праці на великому ділі побудови соціалістичного суспільства.

Поезія Віктора Гайного вважається молодістю і, нема сумніву, написана для всіх, хто знаходить у молодості добрий і вірний шлях життя.

ВІКТОР ГАПНИЙ

*Весінній
передзвін*

1972

SLOVENSKÉ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVO BRATISLAVA
ODBOR UKRAJINSKEJ LITERATÚRY PREŠOV

Рецензенти: Ілля Галайда
д-р Федір Ковач

Художнє оформлення: Степан Бунга

© Віктор Гайний

© Словацьке педагогічне видавництво, Братіслава

Червонолиця осінь

Червонолиця осінь . . .
Вирує листя і мої думки!
Заплітає промінь в коси
Залюбки.

Із трави шовкова нитка
В'ється у димок:
Одна квітка — тільки квітка,
Всі квітки — вінок.

Кольори у синім морі
Линуть в далину,
Обіймаючи простори
І глибінь ясну.

Пряшів, 1967 р.

Серед поля

Розлетівся вітер, сизий птах,
Над верхами тихої діброви,
І лунає пісня у житах,
Чеше колос налитий, шовковий

А волошки сині шепотять
З задрістю про те, що свіжі маки
Надзвичайним пурпуром горять
Серед білих усміхів рум'янку.

А над ними жовто-чорний джміль
Гомонить про насолоду квіття,
На кущі повзе невтомний хміль,
Наче в вічність ділові століття.

Все тут грає партію свою
На зелено-синім інструменті.
Серед поля мовчки я стою
І шукаю місце в тім концерті.

Пряшів, 1966 р.

Т. Г. Шевченкові

В саду вишневому хатина.
Звило гніздечко ластів'я.
Там мати день і ніч над сином
Очей своїх не затуля.

Співає пісню колискову:
— Засни синочку! — Пізній час...
Тарас бере від неньки мову —
В обійми світ бере Тарас.

Неначе змалку відчуває
Несдобру доленьку свою.
Отак за роком рік минає,
У ріднім пеклі, не в раю!

Матуся долю проклинає:
Щодня на панщину женуть...
Дитина хвора — помирає,
Не долю — серце з груді рвуть.

Такий закон! Така їх воля!
Їх і земля, і люди, й час!
Зів'яла, бідна, серед поля,
Сиріткою зістав Тарас.

Знедоленим рабом нещасним
Дитячий впізнає він шлях:
Лише думки, як зорі ясні,
Сіяють гордо ув очах . . .

Бруньки пісень, мов сліз перлини,
Цвітуть в замріянім гаю;
Вже нині цілу Україну
За ньеньку має він свою;

Ту обездолену, обдерту,
Що шляхом вийшли край села
Та коси й вила підняла
Назустріч сіромахи-смерті.

Росте у злигоднях Тарас,
Вростає у народне горе,
І голос враз його піднявсь
Незнаним валом серед моря.

І в бурі тій минає час,
Клекочуть думи кобзареві,
і ось слуги доносять враз
Про спів страшний в палац цареві.

І слуха цар його нарути . . .
— Холоп! В кайдани заковать! —
І заходилися катюги
Живцем Тараса поховать.

І поховали! Та лиш тіло,
Думки ж бо славні Кобзаря
Серця мільйонів гріли сміло,
Й донині сяють, як зоря!

Кобзарю, Сонце України,
Переді мною образ Твій:
Живе у Тобі дух нетлінний,
Що світ формує з чистих мрій!

Пряшів, 1963 р.

Над книжкою

Хто з нас не любить почитати
Чи то поезію, а чи роман?
Кому не мило любу зустрічати?
Хто не засуджує обман?

Сиджу під сонцем неба голубого,
Що сипле бронз у неоглядну даль...
Потворна тінь ввижається за рогом,
І тисне пруди скрута і печаль.

Як жнець, що зняв останній жмут із ниви,
І я рядок останній докосив
У книжці цій! І спогад незлюбивий
Відбиток смутку в серці залишив.

Рожеве сонце за гору упало,
І квітне бронз в натруджених полях.
Багато якось модерністів стало,
На жаль, чимало їх в лапках!

Пряшів, 1967 р.

* * *

Поле, поле, всюди поле,
Мов хазяїн без свити.
Опустіле, напівголе,
Непривітливе, роздоле,
Прощається з літом.
Чуєш пісню колискову?
То осінь співає! . .
Глянь навколо — все навколо,
Наче стадо — полягало —
Тихо засипає.

Пряшів, 1960 р.

* * *

Підвечірньою порою
Місяченько випливає.
Зорі бродять чередою,
Клен над кручею дрімає.

На цвітучій полонині
Ніч цілується з весною:
Ллються трелі солов'їні,
Бродить тиша під горою...

Все загублене знаходжу
В сутінках отих весінніх;
В ніч оту п'янку, погожу,
Все дзвінке: і зорі, й тіні...

Пряшів, 1960 р.

Ізнов упав сльози кришталь . . .

Ізнов упав сльози кришталь багряний
На щоки квітки, що до сонця пнеться;
Від аромату вітер, наче п'яний,
То падає в траву, то знову дметься,
Як хміль між запашних шипшин,
До незбагнених вершин.
Вічний коловертень!
В потоці днів нема спокою.
Усе — то хвилию, то повинню, хутою . . .
Шляхи лягають на шляхи,
Немов одвічні вороги.
Не скрізь і я з життям мирюсь:
До сонця, як билинка, пнусь!

Пряшів, 1968 р.

* * *

Зоряна нічка,
Шепче щось річка,
Верби їй щось шелестять.
Вітер гуляє,
Вітер співає,
Хвилі зірками горять.

Берегом тихо,
Доленько — втіхо,
Ніч нас у казку веде;
Річка хлюпоче
В серце дівоче
Сяйво зірок золоте!

Пряшів, 1960 р.

* * *

Думка — організована сила,
Якою ми висловлюємо
Свою належність
До навколишнього світу.
Хай не думають ті, які навчились
Спекулювати різнокольоровістю образу,
Що зміст їхнього кросворду —
Нерозшифрована таємниця.
Людина рентген,
Що вміє проникнути
В слова і в кожную літеру
Кросвордів.
Чи не доведеться колись
Червоніти?

Пряшів, 1967 р.

* * *

Лине сміло, напролом,
Вітер синьоокий:
Тріпонує щось рукавом —
Загорілись щоки . . .

І в танок поміж гілок
До вершин піднявся,
Аж березовий сучок
З сміху відламався.

Кружить вихором в житах,
Колоски лоскоче,
З поцілунком на устах
День і ніч регоче.

Пряшів, 1967 р.

* * *

Шелестить позолочений вітер
У намисті зелених гілок,
Синя фарба незлічених літер
Переходить в шовковий рядок.

А у нім — нарікання й повага
До життя і палких почуттів,
На яких, мов жебрак і бродяга,
Я розкрилене серце розбив.

А тепер між квітками блукаю,
Поміж пнів і сріблястих дібров,
Ще незнайдені ліки шукаю,
Щоб знайти свою пристань ізнов.

Пряшів, 1967 р.

Очі

Очі — два розпалені вуглики,
Які світять на шлях життя
Серед чорного оксамиту ночі —
Що світліше за очі?
Сонце є і залишиться сонцем.
Місяць, хоч як його поети величають,
Залишиться тільки супутником Землі.
Небо, про яке ми знаємо не більше,
Як першокласник про арифметику,
Також залишиться тільки синявою,
Хоч ми часто піднімаєм до нього
Свої руки і про щось благаємо.
Інколи здається, що воно допомагає,
Іншим разом — ні, і ми його проклинаємо.
Але очі, оті два розпалені вуглики —
Це світло життя!
Погаснуть — погасне все.
Назавжди!

Пряшів, 1967 р.

* * *

Хто любить ніч, той, певно, знає,
Що ніч свої пісні співає:
До свого серця пригортає,
Шепоче місячні слова.

Хто любить ніч, той відкриває
Дзвінку глибинність в тишині:
Ця тиша в казку обертає
Сердець квиління мовчазні.

Пряшів, 1960 р

Самітність

За що мене так ображають,
Невже така погана я?
І легковажною вважають,
За що? Ох, матінко моя! . .
За те, що я люблю сміятись,
І йду сміливо у життя,
Щоб із весною зустрічатись
В грайливий вечір забуття?
Хіба я винна, що у тілі
Бушує й б'є бурхлива кров?
Та ж і берізки білотілі
В гаях шепочуть про любов.
Чом їх ніхто не ображає,
А теж красуються, живі.
Чому кохання зневажає
Людина вбога на землі!?

Пряшів, 1966 р.

Лист

Розігралась пшениця кудлата,
Тінь висить на сосновім сучку.
Хай летить моя думка крилата
На твоім золотім каблучку.

Рознеси її полем широким,
Лиш прошу тебе — сон не розвій.
Бачу зір твій ясний, кароокий;
Хай сміється до мене з-під вій.

Відчуваю і ще їх відчую,
Твої тихі сердечні слова.
Та хвилинка, коли поцілую,
Буде вічно у серці жива!

Пряшів, 1967 р.

* * *

Коли ти відійшов, не повертай.
Повернення — то слабість, пам'ятай.
Якщо ти певен — в тому міцно стій,
Не піддавайсь наївності дурній.
Вона підступна, ноги підіб'є,
І до землі цвяхами прикує.
Ідеш життям — на підлоту вважай!
Розвагу й смілість, розум не втрачай!
І пам'ятай: розсудливість — то зброя,
Яка ніде ще не програла бою!

Пряшів, 1967 р.

Признання

Невже я dospівав, невже не стане сил
Підняти музу, лавшу на підлогу?!
Життям творця я промайнув як тінь,
Серед лісів шукаючи дорогу.

І в серці біль гіркий і жалібне признання,
Що голос мій захрип раніш, ніж мав . . .
Зірвав його я в болю і шуканні
Ще перед тим, як заспівав!

Пряшів, 1967 р.

* * *

Тихий дощик щось шепоче
Ніжно за вікном;
Наче віялом, лоскоче
Серце перед сном.

А думки, мов звук органу,
Бродять межі гір,
І куди лише не гляну —
бачу брови, зір . . .

Де ж ти, зіронько хороша,
Усміхнись мені.
Спати йду: зненацька, може,
Прийдеш уві сні.

Пряшів, 1960 р.

Матері

Спасибі хочеться сказати
Тобі, матусенько, за те,
Що ти дала мені впізнати
Весни цвітіння золоте.

Пряшів, 1960 р.

* * *

Розцвіло над гаєм сине небо,
Жменю тищі кинуло в поля.
Мимохіть я згадую про тебе,
На берізку дивлячись здала.

Вітер тихий, красень чорноокий,
Заплести їй в коси стрічку встиг.
(Так, як я тобі ще перед роком,
В чорну пряжу кучерів твоїх).

Ніжно гладить, пестить і цілує,
Обнімає стан її гнучкий . . .
Сонце пензлем пристрасно малює
Милий спогад у душі моїй.

Пряшів, 1967 р.

* * *

Сутінь обняла гілляки хвої,
і смереки пісню завели.
Ми сиділи й слухали з тобою
Цей концерт — і теж собі цвіли.
Навкруги — весни пахучі квіти,
Серпик місяця по небі плив
І в хмарках, тим присмерком повитий,
Слухав теж призахідній цей спів.
Десь на небі зіронька упала . . .
Ти здригнулась, очі підвела,
Тихо й ніжно щось мені сказала,
І обидві руки подала.
Я піднявсь: у місячнім промінні
Погляд наш без зайвих слів зустрівсь,
І під трелі ніжні солов'їні
Зіроньки прошили землю скрізь.

Пряшів, 1960 р.

Мільйони зірок...

Мільйони зірок,
Лише ти — одна.
Стою і гладжу гілку...
Промайнула весна...
І сліз рівчачок
Покотився, як вітер в мандрівку.
Чи вже справді чуття
Відлетіло, як птах?
І у грудях безмежна пустиня?
Скаламутила ти, зруйнувала життя
І чекаєш хвилину падіння!?
Зупинися на мить перед чудом дібров,
І розплющ свої очі:
У синяві сонця розіллалася кров —
Ти лишилась служницею ночі...
Мільйони зірок,
Лише ти — одна.
Стою і гладжу гілку...
Промайнула весна...
І сліз рівчачок
Покотився, як вітер в мандрівку...

Пряшів, 1967 р.

* * *

Ти знову плачеш... За вікном весна...
Піднятись до небес і полетіти!
А ти сидиш замріяна, сумна,
І ні і ні підняти буйні віти!

Порви ланцюг, що сковує чуття,
Виходь у поле вільності крилате:
Невтримність буйна забуття —
Це кращий лік на горе кляте!

Устань! Усе твоє, лиш треба жити!
Я знаю, біль усе живе гнітить!
Коли найбільш душа твоя болить —
Навчись в житті найменше сльози лити.

Пряшів, 1967 р.

Матері

Мати — паростки нового, діти;
Мати — і спокійні, і безсонні ночі;
Мати — весни і літа, і квіти;
Мати — чисті і бездонні очі;
Мати — льот, зростання, сподівання;
Мати — сила, зустрічі й кохання;
Мати — крила, що перебув в просторі;
Мати — світ найкращий, неозорий!

Хто втишає болі, як не мати?
Тільки мама вміє і не спати!
Просидить, проплаче аж до рана
Ненька рідна, мила і кохана.

Ми твоє ім'я не раз шепочем,
Як молитву, тихо серед ночі,
Рідна, неповторна мати!

То чо́го боїшся ти, кохана?
Незабаром теж почувеш: — Мамо! —
Це синок назве тебе так ніжно,
У колисці ставши білосніжній.

Хто ж те щастя в світі може мати,
Як не ти, моя щаслива мати!

Пряшів, 1966 р.

* * *

Над цим я думав безліч раз:
Ми завжди щось шукаєм...
А щастя ходить біля нас
І ми його минаєм.

Пряшів, 1960 р.

Критик

Він критикує все і всіх довкола . . .
Аякже, критик! Все в мистецтві знає . . .
Тикне і тут, і спортом перебігне,
Все помічає, важити все встигне!

Такого розуму цей критик нахватався,
Що від землі аж до небес піднявся.
Сидить на троні всемогучим богом
І гатить в дзвін критичносяйним рогом!

(Під дзвін отой, здається, все підходить,
Та критика така лиш ділу шкодить).
Він трон все вище й вище свій будує,
І все і вся суворо критикує.

І от пішла про нього чутка світом,
Що в голові щось глузду непомітно.
І написав: «Де твір іще узяти,
Щоб з гідністю його роз-кри-ти-ку-ва-ти?!»

* * *

Ніч над річкою схилилась,
Тихо хвилі б'ють.
Ти неначе зажурилась,
Вірю, довгий путь
Нас чекає. Та по ньому —
Підем, хай громи!
Вдвох іти, то не самому,
Спільно дійдем ми.

Пряшів, 1960 р.

Де ви, друзі?

Ніч! Щось вітер у вічі жбурляє,
Бо роль його тільки жбурляти —
Жбурляти й жбурляти! Немає
До кого і слова сказати.
Куди ж бо ви, друзі, поділись?
Чи справді ви, друзі, пропали?
А, може, з вітрами змиритись?
Вони ж бо мене розіп'яли,
Неначе осколки солдата!
Вони лиш стихія проклята!
Стою, наче клен в хуртовині,
І сльози незримо ковтаю . . .
А небо просторе і сине
Теж ніби зі мною страждає.
І шепче: «Не гни свою спину,
Шаленим вітрам не піддайся!
Неси свою пісню орлину
Крізь бурі — неси на вершину,
Розгублений сину!
М у ж а й с я !»

Пряшів, 1968 р.

* * *

Ще перед тим, як спать лягти,
Я поцілунок посилаю
Тобі, кохана. Ну а ти,
Його від мене приймеш, знаю!

Пряшів, 1960 р.

Час випередив самого себе

Час випередив самого себе!
Ми загубили поняття про нього
І все ще поспішаємо, куди?
Догнати прогаяне?
Інженери будують ракети,
Космонавти здобувають космос,
Але ліку проти рака нема!
До того ще ти, сило-силенна смертей,
Залізла у сталеві схови бомб
І чекаєш, коли людина тобі скаже:
— Виходь,
Танцюй
По людських головах,
Які привели тебе
До життя!

Пряшів, 1967 р.

З М І С Т

Червонолиця осінь .	5
Серед поля	6
Т. Г. Шевченкові	7
Над книжкою	10
«Поле, поле, всюди поле» .	11
«Підвечірньою порою»	12
«Ізнов упав сльози кришталь багрянйй»	13
«Зоряна нічка»	14
«Думка — організована сила»	15
«Лине сміло, напролом» .	16
«Шелестить позолочений вітер»	17
Очі	18
«Хто любить ніч» .	19
Самітність	20
Лист	21
«Коли ти відійшов»	22
Признання	23
«Тихий дощик щось шепоче»	24
Матері	25
«Розцвіло над гаєм синє небо»	26
«Сутінь обняла гілляки хвої» .	27
Мільйони зірок	28
«Ти знову плачеш»	29
Матері	30
«Над цим я думав безліч раз» .	31
Критик	32

«Ніч над річкою схилилась»	. . . . .	33
Де ви, друзі?	. . . . .	34
«Ще перед тим, як спать лягти»	. . . . .	35
Час випередив самого себе	. . . . .	36

Віктор Гайний

Весінній передзвін

Видало Словацьке педагогічне видавництво в Братіславі
відділ української літератури в Пряшеві

як свою 227 публікацію

Відповідальний редактор *Іван Мацінський*
Технічний редактор *Мирослава Сміжанська*
Художній редактор *Іван Фіркаль*

13/4 — Ухвалено постановою СЦКК № 1438/I-OR — Перше ви-
дання — Тираж 850 — Рукопис здано на виробництво 29-го
вересня 1972 — Видруковано у вересні 1973 — Друкували Дук-
лянські друкарні, н. п. в Пряшеві — Шрифт гармонд Колектив
— Папір 2-121-4, 90 г

Стор. 40

АА 0,75

ВА 1,84

67 — 488 — 73

Кчс 3, — б.

601 23 852

Viktor Hajný

Jarná predzvest

Vydalo Slovenské pedagogické nakladateľstvo v Bratislave
Odbor ukrajinskej literatúry v Prešove

ako svoju 227. publikáciu

Zodpovedný redaktor *Ivan Macinský*
Technická redaktorka *Miroslava Smižanská*
Výtvarný redaktor *Ivan Firkal*

13/4 — Schválené výmerom SÚKK č. 1438/I-OR-1972 — Prvé vydanie — Náklad 850 — Rukopis zadaný 29. septembra 1972 — Vytlačené v septembri 1973 — Tlačili Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov — Typ písma garmond Kolektív — Papier 2—121—4, 90 g.

Strán 40

AH 0,75

VH 1,84

67 — 488 — 73

Kčs 3,— b.

601/23 852

13/4
67 — 488 — 73

Kčs 3,— b.
601/23 852